

Sisäministeriö

rajavartiolaitos@raja.fi

VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Päiväys/Datum

10.12.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/618614/03.03.00/2024

Viite/Referens

VN/1108/2023

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Sisäministeriön rajavartio-osasto pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja eräistä siihen liittyvistä laeista. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, Rajavartiolaitoksen toimivallan laajentamista eräiden salaisten pakkokeinojen osalta. Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2025.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa sinänsä esitettyjä lainsäädäntötoimia ja pitää esityksen tavoitetta Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien kehittämistä muuttuneen toimintaympäristön vaatimusten mukaiseksi hyvänä tavoitteena. Liikenne- ja viestintävirasto huomioi kuitenkin, että esityksessä esitetään merkittäviä Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien muutoksia sekä uusilla toimivaltuuksilla että laajentamalla jo nykyisin käytössä olevia toimivaltuuksia ja muutosten laajuus huomioiden, esityksen perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi on varsin suppea.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, jäljempänä myös SVPL) mukaisena viestinnän luottamuksellisuutta valvovana viranomaisena. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo SVPL:n mukaisia viestinnän välittäjiä, kuten teleyrityksiä, niiden käsitellessä sähköisiä viestejä ja välitystietoja. Liikenne- ja viestintävirasto lausuu asiassa sen valvoman lainsäädännön kannalta.

Yksityiskohtaiset huomiot hallituksen esityksestä

Salaisten tiedonhankintakeinojen käyttäminen ja käytön edellytykset

Lain 13 §:ssä luetellaan rajavartiolaitoksen käytössä olevat salaiset tiedonhankintakeinot. Luetteloon ehdotetaan lisättäväksi yksinomaan tietoverkossa tehtävä peitetoiminta ja yksinomaan tietoverkossa tehtävä valeosto.

14 §:n 2 mom mukaan sen lisäksi, mitä salaisten tiedonhankintakeinojen käytön erityisistä edellytyksistä jäljempänä säädetään Rajavartiolaitos voisi käyttää mm. teknistä kuuntelua, henkilön teknistä seuranta, teknistä laitetarkkailua. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että erittäin tärkeää merkitystä koskeva edellytys ulotettaisiin esityksessä ehdotettuihin

uusiin salaisen tiedonhankinnan toimivaltuuksiin eli yksinomaan tietoverkossa tehtävään peitetoimintaan, yksinomaan tietoverkossa tehtävään valeostoon ja tietolähteen ohjattuun käyttöön.

Lisäksi yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan käyttö edellyttäisi kyseisen keinon käytön viimesijaisuutta. Vaatimus kuvattaisiin poliisilain kanssa yhdenmukaisella ilmauksella "välttämätöntä". Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston käyttäminen edellyttää lisäksi, että se on välttämätöntä rikoksen estämiseksi. Näiden menetelmien käytölle asetettaisiin siten yhdenmukaisesti poliisilain ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain kanssa muita salaisia tiedonhankintakeinoja selvästi tiukemmat erityiset edellytykset.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa muutoksia ja pitää hyvänä asiana, että salaisten tiedonhankintakeinojen käytön edellytykset ovat rajoitetut sekä viimesijaista.

Televalvonta, tekninen seuranta ja niiden edellytykset.

16 §:n 2 momentissa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta televalvontaan. Rajavartiolaitos saa käyttää televalvontaa estettäessä törkeää laittoman maahantulon järjestämistä, törkeää laittoman maahantulon järjestämistä ja siihen liittyvää ihmiskaupparikosta ja törkeää metsästysrikosta. Momenttia muutettaisiin niin, että Rajavartiolaitoksella olisi lähtökohtaisesti oikeus televalvontaan Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämiseksi, jos kyse on rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.

Tämä tarkoittaisi, että televalvonta rikoksen estämiseksi laajenisi ihmiskaupparikokseen ja törkeään ihmiskaupparikokseen ilman liityntää törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvään törkeään vapaudenriistoon, Rajavartiolaitoksen tarkastettavaa asiakirjaa koskevaan törkeään väärennykseen, törkeään rahanpesuun, törkeään tai ammattimaiseen kätkemisrikokseen, ja törkeään metsästysrikokseen, törkeään ampuma-aserikokseen, törkeään ympäristön turmelemiseen, törkeään luonnonsuojelurikokseen luonnonsuojelualueella sekä rajavartioviranomaiseen tai Rajavartiolaitoksen ylläpidettäviin rajamerkkeihin ja rajalaitteisiin kohdistuvaan törkeään vahingontekoon, törkeään varkauteen ja törkeään moottoriajoneuvon käyttövarkautta. Lisäksi toimivaltuutta ehdotetaan suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvän kätkemisrikoksen selvittämiseen.

Vastaavasti teknisestä seurannasta säädettäisiin 29 §:ssä jos teknisen seurannan tarkoituksena on seurata henkilön liikkumista sijoittamalla seurantalaitte hänen yllään oleviin vaatteisiin tai mukanaan olevaan esineeseen.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että Rajavartiolaitoksella olisi oikeus henkilön tekniseen seurantaan sen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämiseksi, jos kyse on rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta ja pitää hyvänä asiana, että rikokset, joihin teknistä seurantaa ja televalvontaa voidaan käyttää ovat rajoittuneet pääasiassa törkeisiin tekemuotoihin, joista ankarin rangaistus on enintään neljä vuotta vankeutta. Liikenne ja viestintävirasto katsoo, että oikeuttaa käyttää televalvontaa ja teknistä seurantaa laajennetaan vain siltä osin, kun on tarpeellista uusien Rajavartiolaitokselle esitettyjen toimivaltuuksien osalta.

Telesoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen

33 § 2 momentissa viitataan Viestintävirastoon. Viraston nimi on muuttunut Liikenne- ja viestintävirastoksi ja viittaus tulisi muuttaa tämän mukaiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa tätä ehdotusta.

Salaisten pakkokeinojen käyttäminen

58 § 3 momentin 1 kohdassa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta telekuunteluun. Pykälän 3 momentin 2 kohdassa säädetään televalvonnasta selvittäessä Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvaa rikosta. Kohtaa muutettaisiin niin, että televalvonnan toimivaltuutta laajennettaisiin kaikkiin niihin Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin, joista säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa rajataan tietyt rikokset soveltamisalan ulkopuolelle.

Tämä tarkoittaa, että toimivaltuus rikoksen selvittämiseksi laajenisi ihmiskaupparikokseen ja törkeään ihmiskaupparikokseen ilman liityntää törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvään törkeään vapaudenriistoon, Rajavartiolaitoksen tarkastettavaa asiakirjaa koskevaan törkeään väärennykseen, törkeään rahanpesuun, törkeään tai ammattimaiseen kätkemisrikokseen, ja törkeään metsästysrikokseen, törkeään ympäristön turmelemiseen, törkeään luonnonsuojelurikokseen luonnonsuojelualueella sekä rajavartioviranomaiseen tai Rajavartiolaitoksen ylläpidettäviin rajamerkkeihin ja rajalaitteisiin kohdistuvaan törkeään vahingontekoon, törkeään varkauteen ja törkeään moottoriajoneuvon käyttövarkautta. Lisäksi toimivaltuutta ehdotetaan suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvän kätkemisrikoksen selvittämiseen. Toimivaltuutta saisi edelleen käyttää törkeään laittoman maahantulon järjestämisen selvittämiseen kuten nykyäänkin

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta ja katsoo, että se on yhdenmukainen muiden ehdotettujen muutosten kanssa. Salaisten pakkokeinojen käyttö on rajattu pääosin törkeisiin tekemuotoihin. Liikenne- ja viestintävirasto pitää hyvänä, että ehdotetut tiedonhankinta- tai pakkokeinot vastaavat sellaisia, jotka ovat jo poliisin tai Tullin käytettävissä.

Lehtilä Olli
Yksikönpäällikkö

Nurkki Mikaela
Lakimies

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 10.12.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

